

บทที่ 4

ผลของการวิจัย

4.1 การพัฒนาสูตรและกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์ไอศกรีมสมุนไพร

4.1.1 การเลือกและเตรียมสมุนไพรที่จะนำมาผลิตไอศกรีมสมุนไพร

สมุนไพรที่เลือกมาผลิตไอศกรีม ได้แก่ กระเจี๊ยบ พุทราจีน ตะไคร้ และขิง ซึ่งนำมาผลิตเป็นไอศกรีมกระเจี๊ยบพุทราจีน ไอศกรีมตะไคร้ และไอศกรีมขิง โดยมีปริมาณสมุนไพร 4 ระดับ ได้แก่ ร้อยละ 10 20 30 และ 40 ตามลำดับ

4.2 การศึกษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ไอศกรีมสมุนไพร

4.2.1 การวิเคราะห์คุณภาพทางเคมีและคุณสมบัติทางกายภาพของไอศกรีมกระเจี๊ยบพุทราจีน

ผลการวิเคราะห์คุณภาพทางเคมีและคุณสมบัติทางกายภาพของผลิตภัณฑ์ไอศกรีมกระเจี๊ยบพุทราจีน ผลการวิเคราะห์คุณสมบัติด้านความหนืด ค่า pH ค่าการขึ้นฟู (overrun) และค่าความแข็ง (Hardness) ของไอศกรีม ดังแสดงในตารางที่ 4.1 และผลการวิเคราะห์คุณลักษณะด้านสี L^* a^* b^* ของไอศกรีมกระเจี๊ยบพุทราจีนก่อนและหลังแช่เยือกแข็ง ดังแสดงในตารางที่ 4.2 และอัตราการละลายของไอศกรีมกระเจี๊ยบพุทราจีนแสดงดังภาพที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 คุณภาพทางเคมีและคุณสมบัติทางกายภาพของไอศกรีมกระเจี๊ยบพุทราจีน

ปัจจัยคุณภาพ	ค่าคุณภาพ			
	สูตรที่ 1	สูตรที่ 2	สูตรที่ 3	สูตรที่ 4
ความหนืด (cp)	75.4 ^d	196.2 ^c	3010 ^b	3234 ^a
ค่า pH	3.28 ^b	3.31 ^a	3.27 ^b	3.23 ^c
Overrun (ร้อยละ)	16.47 ^a	8.10 ^b	4.08 ^{bc}	2.74 ^c
ค่า Hardness (N)	19.32 ^a	8.51 ^{ab}	5.55 ^b	3.03 ^b

หมายเหตุ : ^{a-d} หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สูตรที่ 1 กระเจี๊ยบพุทราจีนร้อยละ 10 สูตรที่ 2 กระเจี๊ยบพุทราจีนร้อยละ 20
 สูตรที่ 3 กระเจี๊ยบพุทราจีนร้อยละ 30 สูตรที่ 4 กระเจี๊ยบพุทราจีนร้อยละ 40

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ไอศกรีมสูตรที่ 4 ซึ่งมีปริมาณกระเจี๊ยบพุทราจีนร้อยละ 40 มีค่าความหนืดสูงที่สุด คือ 3234 cp รองลงมาคือสูตรที่ 3 2 และ 1 ตามลำดับ ปริมาณกระเจี๊ยบและพุทราจีนที่เพิ่มขึ้นทำให้ความหนืดของไอศกรีมสูงขึ้น ค่า pH ของไอศกรีมสูตรที่ 4 มีค่าน้อยที่สุด คือ 3.23 เนื่องจากมีปริมาณของกระเจี๊ยบและพุทราจีนอยู่มากจึงทำให้มีความเป็นกรดสูง ค่าการขึ้นฟู (overrun) ของไอศกรีมสูตรที่ 1 มีค่ามากที่สุดคือ ร้อยละ 16.47 รองลงมาคือสูตรที่ 2 3 และ 4 ตามลำดับ ไอศกรีมสูตรที่ 4 มีค่าการขึ้นฟูน้อยที่สุดเนื่องจากมีปริมาณกระเจี๊ยบและพุทราจีนที่สูงจึงทำให้เมื่อเวลาปั่นแล้วอากาศเข้าไปแทรกอยู่ในเนื้อไอศกรีมได้น้อย ไอศกรีมสูตรที่ 1 มีค่าความแข็ง (Hardness) มากที่สุด คือ 19.32 N รองลงมาคือ สูตรที่ 2 3 และ 4 ตามลำดับ ไอศกรีมสูตรที่ 4 มีความแข็งน้อยที่สุดเนื่องจากมีปริมาณของแข็ง ซึ่งได้แก่ กระเจี๊ยบและพุทราจีนอยู่สูงจึงทำให้จุดเยือกแข็งของไอศกรีมลดต่ำลงซึ่งเป็นผลให้เนื้อสัมผัสของไอศกรีมไม่แน่นแข็ง

ตารางที่ 4.2 คุณลักษณะด้านสีของไอศกรีมกระเจี๊ยบพุทราจีนก่อนและหลังแช่เยือกแข็ง

ค่าคุณภาพ	ค่าสี			
	สูตรที่ 1	สูตรที่ 2	สูตรที่ 3	สูตรที่ 4
ก่อนแช่เยือกแข็ง				
L*	12.88 ^a	11.44 ^b	10.50 ^c	9.58 ^d
a*	8.07 ^d	10.33 ^c	11.58 ^b	12.54 ^a
b*	0.05 ^d	1.90 ^c	2.70 ^b	4.48 ^a
หลังแช่เยือกแข็ง				
L*	42.19 ^a	36.84 ^b	32.31 ^c	28.75 ^c
a*	16.58 ^c	17.88 ^c	19.83 ^b	23.69 ^a
b*	5.96 ^d	7.46 ^c	10.07 ^b	11.83 ^a

หมายเหตุ : ^{a-d} หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ค่า L* แสดงถึงค่าความสว่าง 0 ถึง 100

(+ a*) แสดงถึงค่าสีแดง

(- a*) แสดงถึงค่าสีเขียว

(+ b*) แสดงถึงค่าสีเหลือง

(- b*) แสดงถึงค่าสีน้ำเงิน

สูตรที่ 1 กระเจี๊ยบพุทราจีนร้อยละ 10

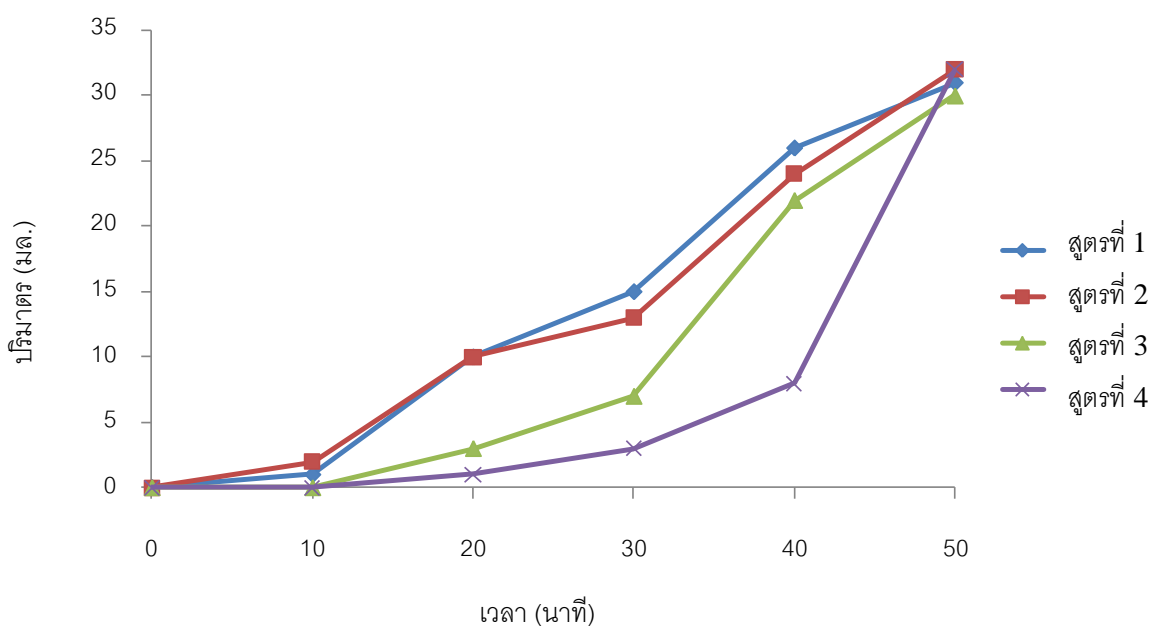
สูตรที่ 2 กระเจี๊ยบพุทราจีนร้อยละ 20

สูตรที่ 3 กระเจี๊ยบพุทราจีนร้อยละ 30

สูตรที่ 4 กระเจี๊ยบพุทราจีนร้อยละ 40

จากผลการวิเคราะห์คุณลักษณะด้านสี ของไอศกรีมกระเจี๊ยบพุทราจีน ในตารางที่ 4.2 ซึ่งแสดงผลเป็นค่า L* (ค่าความสว่าง) ค่า a* (ค่าความเป็นสีแดง) และค่า b* (ค่าความเป็นสีน้ำเงิน) ของไอศกรีมกระเจี๊ยบพุทราจีนก่อนและหลังแช่เยือกแข็ง พบว่า ไอศกรีมสูตรที่ 1 มีค่าความสว่างที่มากที่สุด คือ 12.88 รองลงมาคือสูตรที่ 2 3 และ 4 ตามลำดับ ไอศกรีมสูตรที่ 4 มีค่าความเป็นสีแดง และความเป็นเหลืองมากที่สุด คือ 12.54 และ 4.48 ตามลำดับ ไอศกรีมสูตรที่มีปริมาณกระเจี๊ยบและพุทราจีนสูงจะมีค่าความเป็นสีแดงและสีเหลืองที่สูง แต่มีค่าความสว่างต่ำ ไอศกรีมหลังจากปั่นเสร็จแล้วทุกสูตรจะมีค่าความสว่าง ค่าความเป็นสีแดง และสีเหลืองสูงขึ้น เนื่องมาจากอากาศที่เข้าไปในไอศกรีมทำให้การหักเหของแสงเปลี่ยนแปลงไป

การศึกษาอัตราการละลาย (Melt-down rate) ของไอศกรีมกระเจี๊ยบพุทราจีน พบว่า ไอศกรีมสูตรที่ 1 มีอัตราการละลายสูงที่สุด รองลงมาคือ ไอศกรีมสูตรที่ 2 และ 3 ตามลำดับ ส่วนไอศกรีมสูตรที่ 4 มีอัตราการละลายต่ำที่สุด แสดงดังภาพที่ 4.1 เนื่องจากไอศกรีมสูตรที่ 4 มีค่าความหนืดสูงที่สุด และมีปริมาณกระเจี๊ยบพุทราจีนที่สูงจึงทำให้ไอศกรีมมีการอัตราการละลายที่ช้าลง

ภาพที่ 4.1 อัตราการละลายของไอศกรีมกระเจี๊ยบพุทราจีนสูตรต่าง ๆ

หมายเหตุ : สูตรที่ 1 กระเจี๊ยบพุทราจีนร้อยละ 10   สูตรที่ 2 กระเจี๊ยบพุทราจีนร้อยละ 20
 สูตรที่ 3 กระเจี๊ยบพุทราจีนร้อยละ 30   สูตรที่ 4 กระเจี๊ยบพุทราจีนร้อยละ 40

4.2.1 การวิเคราะห์คุณภาพทางเคมีและคุณสมบัติทางกายภาพของไอศกรีมตะไคร้

ผลการวิเคราะห์คุณภาพทางเคมีและคุณสมบัติทางกายภาพของผลิตภัณฑ์ไอศกรีมตะไคร้ ผลการวิเคราะห์คุณสมบัติด้านความหนืด ค่า pH ค่าการขึ้นฟู (overrun) และค่าความแข็ง (Hardness) ของไอศกรีม ดังแสดงในตารางที่ 4.3 และผลการวิเคราะห์คุณลักษณะด้านสี

L* a* b* ของไอศกรีมตะไคร้ก่อนและหลังแช่เยือกแข็ง ดังแสดงในตารางที่ 4.4 และอัตราการละลายของไอศกรีมตะไคร้แสดงดังภาพที่ 4.2

ตารางที่ 4.3 คุณภาพทางเคมีและคุณสมบัติทางกายภาพของไอศกรีมตะไคร้

ปัจจัยคุณภาพ	ค่าคุณภาพ			
	สูตรที่ 1	สูตรที่ 2	สูตรที่ 3	สูตรที่ 4
ความหนืด (cp)	31.60 ^c	32.20 ^b	32.40 ^b	34.60 ^a
ค่า pH	3.16 ^d	3.23 ^c	3.29 ^b	3.37 ^a
Overrun (ร้อยละ)	38.00 ^a	32.83 ^b	26.87 ^c	19.66 ^d
ค่า Hardness (N)	297.04 ^a	258.41 ^a	193.50 ^{ab}	90.79 ^b

หมายเหตุ : ^{a-d} หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สูตรที่ 1 ตะไคร้ร้อยละ 10

สูตรที่ 2 ตะไคร้ร้อยละ 20

สูตรที่ 3 ตะไคร้ร้อยละ 30

สูตรที่ 4 ตะไคร้ร้อยละ 40

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ไอศกรีมสูตรที่ 4 ซึ่งมีปริมาณตะไคร้ร้อยละ 40 มีค่าความหนืดสูงที่สุด คือ 34.60 cp รองลงมาคือสูตรที่ 3 และ 1 ตามลำดับ ปริมาณของตะไคร้ที่เพิ่มขึ้นทำให้ความหนืดของไอศกรีมสูงขึ้น ค่า pH ของไอศกรีมสูตรที่ 4 มีค่าสูงที่สุด คือ 3.37 เนื่องจากมีปริมาณของตะไคร้อยู่มากจึงทำให้มีความเป็นกรดที่ต่ำ ค่าการขึ้นฟู (overrun) ของไอศกรีมสูตรที่ 1 มีค่ามากที่สุดคือ ร้อยละ 38.0 รองลงมาคือสูตรที่ 2 3 และ 4 ตามลำดับ ไอศกรีมสูตรที่ 4 มีค่าการขึ้นฟูน้อยที่สุดเนื่องจากมีปริมาณของตะไคร้ที่สูงจึงทำให้เมื่อเวลาผ่านไปแล้วอากาศเข้าไปแทรกอยู่ในเนื้อไอศกรีมได้น้อย ไอศกรีมสูตรที่ 1 และ 2 มีค่าความแข็ง (Hardness) มากที่สุด คือ 297.04 และ 258.41 N รองลงมาคือ สูตรที่ 3 และ 4 ตามลำดับ ไอศกรีมสูตรที่ 4 มีความแข็งน้อยที่สุดเนื่องจากมีปริมาณของแข็งและน้ำมันหอมระเหยที่ได้จากตะไคร้สูงจึงทำให้จุดเยือกแข็งของไอศกรีมลดต่ำลง ซึ่งเป็นผลให้เนื้อสัมผัสของไอศกรีมไม่แน่นแข็ง

ตารางที่ 4.4 คุณลักษณะด้านสีของไอศกรีมตะไคร้ก่อนและหลังแช่เยือกแข็ง

ค่าคุณภาพ	ค่าสี			
	สูตรที่ 1	สูตรที่ 2	สูตรที่ 3	สูตรที่ 4
ก่อนแช่เยือกแข็ง				
L*	96.66 ^a	94.79 ^b	93.34 ^c	89.75 ^d
a*	1.55 ^d	1.90 ^c	2.31 ^b	3.53 ^a
b*	9.80 ^d	11.31 ^c	11.60 ^b	15.50 ^a
หลังแช่เยือกแข็ง				
L*	84.78 ^a	80.85 ^a	79.75 ^a	64.46 ^b
a*	1.33 ^b	1.50 ^b	1.90 ^b	2.98 ^a
b*	5.10 ^c	5.83 ^{bc}	6.66 ^b	7.67 ^a

หมายเหตุ : ^{a-d} หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ค่า L* แสดงถึงค่าความสว่าง 0 ถึง 100

(+ a*) แสดงถึงค่าสีแดง

(- a*) แสดงถึงค่าสีเขียว

(+ b*) แสดงถึงค่าสีเหลือง

(- b*) แสดงถึงค่าสีน้ำเงิน

สูตรที่ 1 ตะไคร้ร้อยละ 10

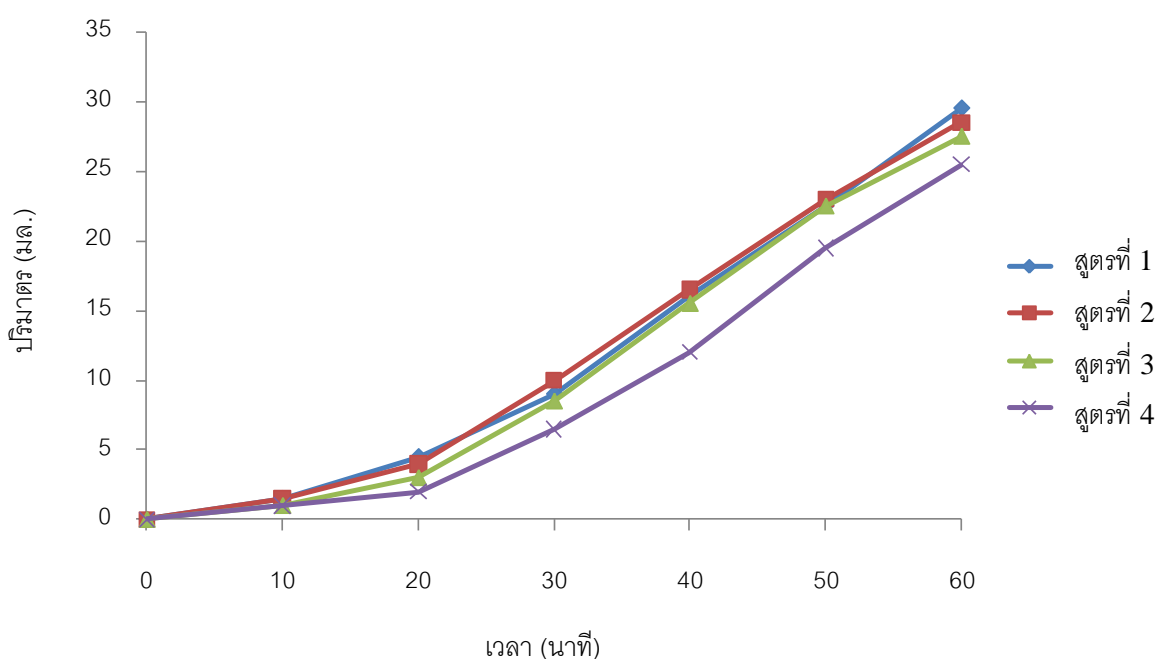
สูตรที่ 2 ตะไคร้ร้อยละ 20

สูตรที่ 3 ตะไคร้ร้อยละ 30

สูตรที่ 4 ตะไคร้ร้อยละ 40

จากผลการวิเคราะห์คุณลักษณะด้านสี ของไอศกรีมตะไคร้ในตารางที่ 4.4 ซึ่งแสดงผลเป็นค่า L* ค่า a* และค่า b* ของไอศกรีมตะไคร้ก่อนและหลังแช่เยือกแข็ง พบว่า ไอศกรีมสูตรที่ 1 มีค่า L* มากที่สุด คือ 96.66 รองลงมาคือสูตรที่ 2 3 และ 4 ตามลำดับ ไอศกรีมสูตรที่ 4 มีค่าความเป็นสีแดง และความเป็นเหลืองมากที่สุด คือ 3.53 และ 15.50 ตามลำดับ ไอศกรีมสูตรที่มีปริมาณตะไคร้สูงจะมีค่าความเป็นสีแดงและสีเหลืองที่สูง แต่มีค่าความสว่างต่ำ ไอศกรีมหลังจากปั่นเสร็จแล้วทุกสูตรจะมีค่าความสว่าง ค่าความเป็นสีแดง และสีเหลืองต่ำลง

การศึกษาอัตราการละลาย (Melt-down rate) ของไอศกรีมตะไคร้ พบว่า ไอศกรีมสูตรที่ 1 2 และ 3 มีอัตราการละลายสูงใกล้เคียงกัน ส่วนไอศกรีมสูตรที่ 4 มีอัตราการละลายต่ำที่สุด แสดงดังภาพที่ 4.2 เนื่องจากไอศกรีมสูตรที่ 4 มีค่าความหนืดสูงที่สุด และมีปริมาณตะไคร้ที่สูงจึงทำให้ไอศกรีมมีอัตราการละลายที่ช้าลง ซึ่งผลการทดลองที่ได้สอดคล้องกับผลอัตราการละลายของไอศกรีมกระเจียบพุทราจีน

ภาพที่ 4.2 อัตราการละลายของไอศกรีมตะไคร้สูตรต่าง ๆ

หมายเหตุ : สูตรที่ 1 ตะไคร้ร้อยละ 10   สูตรที่ 2 ตะไคร้ร้อยละ 20
 สูตรที่ 3 ตะไคร้ร้อยละ 30   สูตรที่ 4 ตะไคร้ร้อยละ 40

4.2.3 การวิเคราะห์คุณภาพทางเคมีและคุณสมบัติทางกายภาพของไอศกรีมขิง

ผลการวิเคราะห์คุณภาพทางเคมีและคุณสมบัติทางกายภาพของผลิตภัณฑ์ไอศกรีมขิง ผลการวิเคราะห์คุณสมบัติด้านความหนืด ค่า pH ค่าการขึ้นฟู (overrun) และค่าความแข็ง (Hardness) ของไอศกรีม ดังแสดงในตารางที่ 4.5 และผลการวิเคราะห์คุณลักษณะ

ด้านสี $L^* a^* b^*$ ของไอศกรีมตะไคร้ก่อนและหลังแช่เยือกแข็ง ดังแสดงในตารางที่ 4.6 และ อัตราการละลายของไอศกรีมซึ่งแสดงดังภาพที่ 4.3

ตารางที่ 4.5 คุณภาพทางเคมีและคุณสมบัติทางกายภาพของไอศกรีมซิง

ปัจจัยคุณภาพ	ค่าคุณภาพ			
	สูตรที่ 1	สูตรที่ 2	สูตรที่ 3	สูตรที่ 4
ความหนืด (cp)	42.40 ^b	42.20 ^b	47.80 ^a	48.20 ^a
ค่า pH	6.65 ^a	6.41 ^b	6.18 ^c	6.08 ^d
Overrun (ร้อยละ)	45.48 ^a	42.93 ^b	42.62 ^c	41.25 ^d
ค่า Hardness (N)	152.56 ^a	132.52 ^{ab}	111.76 ^{ab}	78.41 ^b

หมายเหตุ : ^{a-d} หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สูตรที่ 1 ซิงร้อยละ 10

สูตรที่ 2 ซิงร้อยละ 20

สูตรที่ 3 ซิงร้อยละ 30

สูตรที่ 4 ซิงร้อยละ 40

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ไอศกรีมสูตรที่ 3 และ 4 ซึ่งมีปริมาณซิงร้อยละ 30 และ 40 มีค่าความหนืดสูงที่สุด คือ 47.80 และ 48.20 cp ตามลำดับ รองลงมาคือสูตรที่ 2 และ สูตรที่ 1 ปริมาณของซิงที่เพิ่มขึ้นทำให้ความหนืดของไอศกรีมสูงขึ้น ค่า pH ของไอศกรีมสูตรที่ 4 มีค่าต่ำที่สุด คือ 6.08 เนื่องจากมีปริมาณของซิงอยู่สูงจึงทำให้มีความเป็นกรดที่สูง ค่าการขึ้นฟู (overrun) ของไอศกรีมสูตรที่ 1 มีค่ามากที่สุดคือ ร้อยละ 38.0 รองลงมาคือสูตรที่ 2 3 และ 4 ตามลำดับ ไอศกรีมสูตรที่ 4 มีค่าการขึ้นฟูน้อยที่สุดเนื่องจากมีปริมาณซิงที่สูงจึงทำให้เมื่อเวลาปั่นแล้วอากาศเข้าไปแทรกอยู่ในเนื้อไอศกรีมได้น้อย ไอศกรีมสูตรที่ 1 มีค่าความแข็ง (Hardness) มากที่สุด คือ 152.56 N ไอศกรีมสูตรที่ 4 มีความแข็งน้อยที่สุดเนื่องจากมีปริมาณของแข็งและน้ำมันหอมระเหยที่ได้จากซิงมาก จึงทำให้จุดเยือกแข็งของไอศกรีมลดต่ำลง ซึ่งเป็นผลให้เนื้อสัมผัสของไอศกรีมไม่แน่นแข็ง เช่นเดียวกับไอศกรีมตะไคร้

ตารางที่ 4.6 คุณลักษณะด้านสีของไอศกรีมชিংก่อนและหลังแช่เยือกแข็ง

ค่าคุณภาพ	ค่าสี			
	สูตรที่ 1	สูตรที่ 2	สูตรที่ 3	สูตรที่ 4
ก่อนแช่เยือกแข็ง				
L*	92.74 ^a	85.77 ^b	82.55 ^c	78.50 ^d
a*	5.97 ^d	10.11 ^c	11.01 ^b	12.57 ^a
b*	23.27 ^d	35.09 ^c	39.78 ^b	45.32 ^a
หลังแช่เยือกแข็ง				
L*	76.78 ^a	73.89 ^a	70.09 ^{ab}	63.63 ^b
a*	3.22 ^c	3.44 ^{bc}	3.65 ^b	4.43 ^a
b*	8.67 ^b	11.43 ^{ab}	11.24 ^{ab}	12.80 ^a

หมายเหตุ : ^{a-d} หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ค่า L* แสดงถึงค่าความสว่าง 0 ถึง 100

(+ a*) แสดงถึงค่าสีแดง (- a*) แสดงถึงค่าสีเขียว

(+ b*) แสดงถึงค่าสีเหลือง (- b*) แสดงถึงค่าสีน้ำเงิน

สูตรที่ 1 ชিংร้อยละ 10

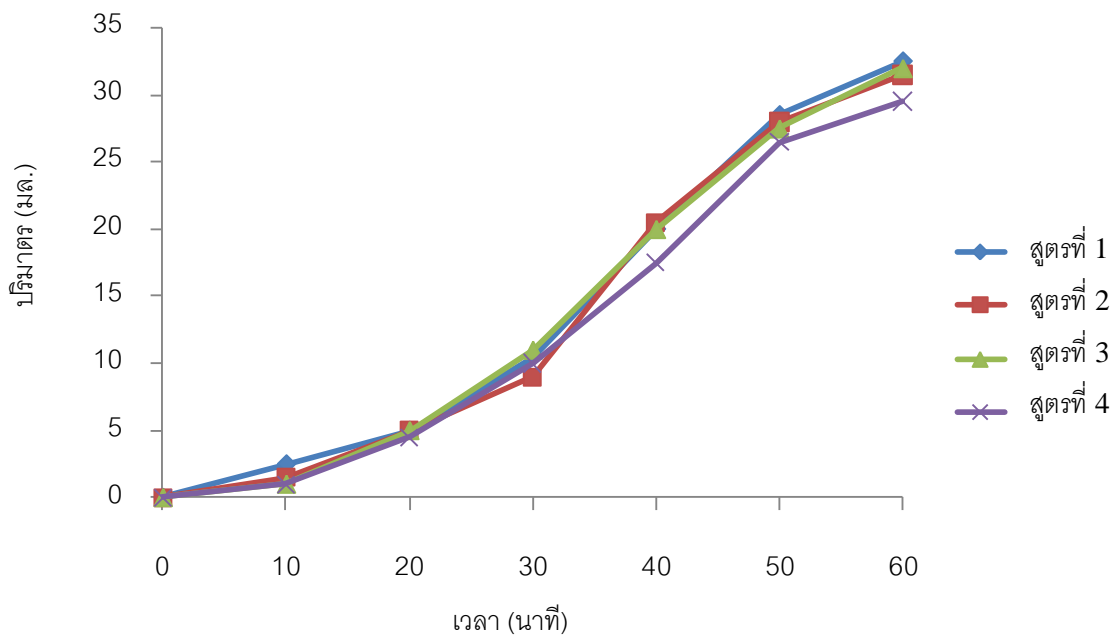
สูตรที่ 2 ชিংร้อยละ 20

สูตรที่ 3 ชিংร้อยละ 30

สูตรที่ 4 ชিংร้อยละ 40

จากผลการวิเคราะห์คุณลักษณะด้านสี ของไอศกรีมชিংในตารางที่ 4.6 ซึ่งแสดงผลเป็นค่า L* ค่า a* และค่า b* ของไอศกรีมชিংก่อนและหลังแช่เยือกแข็ง พบว่า ไอศกรีมสูตรที่ 1 มีค่า L* มากที่สุด คือ 92.74 รองลงมาคือสูตรที่ 2 3 และ 4 ตามลำดับ ไอศกรีมสูตรที่ 4 มีค่าความเป็นสีแดง และความเป็นเหลืองมากที่สุด คือ 3.53 และ 15.50 ตามลำดับ ไอศกรีมสูตรที่มีปริมาณ-ชিংสูงจะมีค่าความเป็นสีแดงและสีเหลืองที่สูง แต่มีค่าความสว่างต่ำ ไอศกรีมหลังจากปั่นเสร็จแล้วทุกสูตรจะมีค่าความสว่าง ค่าความเป็นสีแดง และสีเหลืองต่ำลง ซึ่งให้ผลสอดคล้องเช่นเดียวกับไอศกรีมตะไคร้

การศึกษาอัตราการละลาย (Melt-down rate) ของไอศกรีมซิง พบว่า ไอศกรีมสูตรที่ 1 2 และ 3 มีอัตราการละลายสูงใกล้เคียงกัน ส่วนไอศกรีมสูตรที่ 4 มีอัตราการละลายต่ำที่สุด แสดงดังภาพที่ 4.3 เนื่องจากไอศกรีมสูตรที่ 4 มีค่าความหนืดสูงที่สุด และมีปริมาณซิงที่สูงจึงทำให้ไอศกรีมมีอัตราการละลายที่ช้าลง ซึ่งผลการทดลองที่ได้สอดคล้องเช่นเดียวกับผลอัตราการละลายของไอศกรีมกระเจียบพุทราจีน และไอศกรีมตะไคร้

ภาพที่ 4.3 อัตราการละลายของไอศกรีมซิงสูตรต่าง ๆ

หมายเหตุ : สูตรที่ 1 ซิงร้อยละ 10

สูตรที่ 2 ซิงร้อยละ 20

สูตรที่ 3 ซิงร้อยละ 30

สูตรที่ 4 ซิงร้อยละ 40

4.3 การวิเคราะห์คุณภาพทางประสาทสัมผัสของไอศกรีมสมุนไพร

4.3.1 การวิเคราะห์คุณภาพทางประสาทสัมผัสของไอศกรีมกระเจี๊ยบพุทราจีน

ผลการวิเคราะห์คุณภาพทางประสาทสัมผัสของไอศกรีมกระเจี๊ยบพุทราจีน ด้วยวิธี 9 – point hedonic scale ด้านสี กลิ่นกระเจี๊ยบ กลิ่นพุทราจีน รสหวาน รสเปรี้ยว เนื้อสัมผัส และความชอบรวม แสดงดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 คะแนนความชอบเฉลี่ยการทดสอบคุณภาพทางประสาทสัมผัสของผลิตภัณฑ์ไอศกรีมกระเจี๊ยบพุทราจีน

คุณลักษณะ	คะแนนความชอบ			
	สูตรที่ 1	สูตรที่ 2	สูตรที่ 3	สูตรที่ 4
สี	7.83 ^a	6.70 ^b	5.70 ^c	5.57 ^c
กลิ่นกระเจี๊ยบ	6.20 ^a	5.50 ^{ab}	5.33 ^b	5.13 ^b
กลิ่นพุทราจีน	6.27 ^a	5.67 ^{ab}	5.57 ^{ab}	5.43 ^b
รสหวาน	7.27 ^a	5.93 ^b	5.57 ^b	5.30 ^b
รสเปรี้ยว	6.90 ^a	5.83 ^b	5.40 ^b	5.40 ^b
เนื้อสัมผัส	6.97 ^a	5.97 ^b	5.77 ^b	5.87 ^b
ความชอบรวม	7.73 ^a	6.50 ^b	5.93 ^{bc}	5.67 ^c

หมายเหตุ : ^{a-b} หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สูตรที่ 1 กระเจี๊ยบพุทราจีนร้อยละ 10

สูตรที่ 2 กระเจี๊ยบพุทราจีนร้อยละ 20

สูตรที่ 3 กระเจี๊ยบพุทราจีนร้อยละ 30

สูตรที่ 4 กระเจี๊ยบพุทราจีนร้อยละ 40

จากตารางที่ 4.7 การวิเคราะห์คุณภาพทางประสาทสัมผัสของไอศกรีมกระเจี๊ยบพุทราจีน ทางด้านคุณลักษณะด้านสีของไอศกรีมกระเจี๊ยบพุทราจีน พบว่าไอศกรีมกระเจี๊ยบพุทราจีนสูตรที่ 1 มีค่าคะแนนความชอบสูงสุดที่สุด คือ 7.83 รองลงมาคือไอศกรีมสูตรที่ 2 ได้ค่าคะแนนความชอบ 6.70 ส่วนไอศกรีมสูตรที่ 3 และ 4 มีค่าคะแนนความชอบด้านสีต่ำที่สุดคือ 5.70 และ 5.57 ตามลำดับ

คุณลักษณะด้านกลิ่นกระเจี๊ยบ พบว่า ไอศกรีมกระเจี๊ยบพุทราจีนสูตรที่ 1 มีค่าคะแนนความชอบสูงสุด คือ 6.20 โดยไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับสูตรที่ 2 ซึ่งมีค่าคะแนนความชอบ คือ 5.50 แต่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับสูตรที่ 3 และ 4 ซึ่งมีค่าคะแนนความชอบ คือ 5.33 และ 5.13 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ไอศกรีมกระเจี๊ยบพุทราจีนสูตรที่ 2 3 และ 4 ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คุณลักษณะด้านกลิ่นกลิ่นพุทราจีน พบว่า ไอศกรีมกระเจี๊ยบพุทราจีนสูตรที่ 1 มีค่าคะแนนความชอบสูงสุด คือ 6.27 โดยไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับสูตรที่ 2 และ สูตรที่ 3 ซึ่งมีค่าคะแนนความชอบ คือ 5.67 และ 5.57 ตามลำดับ แต่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับสูตรที่ 4 ซึ่งมีค่าคะแนนความชอบ คือ 5.43 อย่างไรก็ตาม ไอศกรีมกระเจี๊ยบพุทราจีนสูตรที่ 2 3 และ 4 ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คุณลักษณะด้านรสหวาน พบว่า ไอศกรีมกระเจี๊ยบพุทราจีนสูตรที่ 1 มีค่าคะแนนความชอบสูงสุด คือ 7.27 รองลงมาคือสูตรที่ 2 3 และ 4 คือ 5.93 5.57 และ 5.30 ตามลำดับ

คุณลักษณะด้านรสเปรี้ยว พบว่า ไอศกรีมกระเจี๊ยบพุทราจีนสูตรที่ 1 มีค่าคะแนนความชอบสูงสุด คือ 6.90 รองลงมาคือสูตรที่ 2 3 และ 4 คือ 5.83 5.40 และ 5.40 ตามลำดับ

คุณลักษณะด้านเนื้อสัมผัส พบว่า ไอศกรีมกระเจี๊ยบพุทราจีนสูตรที่ 1 มีค่าคะแนนความชอบสูงสุด คือ 6.97 รองลงมาคือสูตรที่ 2 3 และ 4 คือ 5.97 5.77 และ 5.87 ตามลำดับ

คุณลักษณะความชอบโดยรวมของผลิตภัณฑ์ พบว่า ไอศกรีมกระเจี๊ยบพุทราจีนสูตรที่ 1 มีค่าคะแนนความชอบสูงสุด คือ 7.73 รองลงมาคือสูตรที่ 2 คือ 6.50 สูตรที่มีค่าคะแนนความชอบต่ำที่สุดคือ สูตรที่ 4 มีค่าคะแนนความชอบ 5.67 ซึ่งมีค่าคะแนนความชอบไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับสูตรที่ 3

จากคะแนนการทดสอบคุณภาพทางประสาทสัมผัสของไอศกรีมกระเจี๊ยบพุทราจีน พบว่า คุณลักษณะด้านสี กลิ่นกระเจี๊ยบ กลิ่นพุทราจีน รสหวาน รสเปรี้ยว เนื้อสัมผัส และความชอบรวม ของไอศกรีมกระเจี๊ยบพุทราจีนสูตรที่ 1 มีค่าคะแนนความชอบสูงสุด จึงเป็นสูตรที่เหมาะสมจะนำมาผลิตไอศกรีมกระเจี๊ยบพุทราจีนมากที่สุด

4.3.2 การวิเคราะห์คุณภาพทางประสาทสัมผัสของไอศกรีมตะไคร้

ผลการวิเคราะห์คุณภาพทางประสาทสัมผัสของไอศกรีมตะไคร้ ด้วยวิธี 9 – point hedonic scale ด้านสี กลิ่นตะไคร้ กลิ่นมะนาว รสหวาน รสเปรี้ยว เนื้อสัมผัส และความชอบรวม แสดงดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 คะแนนความชอบเฉลี่ยการทดสอบคุณภาพทางประสาทสัมผัสของผลิตภัณฑ์ไอศกรีมตะไคร้

คุณลักษณะ	คะแนนความชอบ			
	สูตรที่ 1	สูตรที่ 2	สูตรที่ 3	สูตรที่ 4
สี	5.93 ^b	6.40 ^{ab}	6.90 ^a	7.20 ^a
กลิ่นตะไคร้ ^{ns}	5.23	5.83	5.43	5.23
กลิ่นมะนาว ^{ns}	5.97	5.93	6.10	5.83
รสหวาน ^{ns}	5.97	6.13	5.97	6.07
รสเปรี้ยว ^{ns}	6.40	6.40	6.33	6.37
เนื้อสัมผัส ^{ns}	6.27	6.53	6.60	6.77
ความชอบรวม ^{ns}	6.53	6.63	6.80	6.87

หมายเหตุ : ^{a-b} หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

^{ns} หมายถึง ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สูตรที่ 1 ตะไคร้ร้อยละ 10

สูตรที่ 2 ตะไคร้ร้อยละ 20

สูตรที่ 3 ตะไคร้ร้อยละ 30

สูตรที่ 4 ตะไคร้ร้อยละ 40

ผลการทดสอบคุณภาพทางประสาทสัมผัสของผลิตภัณฑ์ไอศกรีมทางด้าน
คุณลักษณะด้านสีของไอศกรีมตะไคร้ สูตรที่ 3 และ 4 มีค่าคะแนนความชอบสูงสุด คือ 6.90
และ 7.20 ตามลำดับ รองลงมาคือไอศกรีมสูตรที่ 2 ได้ค่าคะแนนความชอบ 6.40 ไม่มีความ
แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับไอศกรีมสูตรที่ 1 ซึ่งมีค่าคะแนนความชอบคือ 5.93

คุณลักษณะด้านกลิ่นตะไคร้ พบว่า ไอศกรีมตะไคร้สูตรที่ 1 2 3 และ 4 ไม่มีความ
แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผู้ทดสอบให้คะแนนความชอบ สูตรที่ 1 2 3 และ 4 คือ
5.23 5.83 5.43 และ 5.23 ตามลำดับ

คุณลักษณะด้านกลิ่นมะนาว พบว่า ไอศกรีมตะไคร้สูตรที่ 1 2 3 และ 4 ไม่มีความ
แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผู้ทดสอบให้คะแนนความชอบ สูตรที่ 1 2 3 และ 4
คือ 5.97 5.93 6.10 และ 5.83 ตามลำดับ

คุณลักษณะด้านรสหวาน พบว่า ไอศกรีมตะไคร้สูตรที่ 1 2 3 และ 4 ไม่มีความ
แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผู้ทดสอบให้คะแนนความชอบ สูตรที่ 1 2 3 และ 4 คือ
5.97 6.13 5.97 และ 6.07 ตามลำดับ

คุณลักษณะด้านรสเปรี้ยว พบว่า ไอศกรีมตะไคร้สูตรที่ 1 2 3 และ 4 ไม่มีความ
แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผู้ทดสอบให้คะแนนความชอบ สูตรที่ 1 2 3 และ 4 คือ
6.40 6.40 6.33 และ 6.37 ตามลำดับ

คุณลักษณะด้านเนื้อสัมผัส พบว่า ไอศกรีมตะไคร้สูตรที่ 1 2 3 และ 4 ไม่มีความ
แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผู้ทดสอบให้คะแนนความชอบ สูตรที่ 1 2 3 และ 4 คือ
6.27 6.53 6.60 และ 6.77 ตามลำดับ

คุณลักษณะความชอบโดยรวมของผลิตภัณฑ์ พบว่า ไอศกรีมตะไคร้สูตรที่ 1 2
3 และ 4 ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผู้ทดสอบให้คะแนนความชอบ สูตรที่ 1
2 3 และ 4 คือ 6.53 6.63 6.80 และ 6.87 ตามลำดับ

จากคะแนนการทดสอบคุณภาพทางประสาทสัมผัสของไอศกรีมตะไคร้ พบว่า คุณลักษณะด้านสีของไอศกรีมตะไคร้สูตรที่ 4 มีค่าคะแนนความชอบสูงที่สุด ส่วนคุณลักษณะ ด้านกลิ่นตะไคร้ กลิ่นมะนาว รสหวาน รสเปรี้ยว เนื้อสัมผัส และความชอบรวม ของไอศกรีม ตะไคร้สูตรที่ 1 2 3 และ 4 ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงควรเลือกผลิต ไอศกรีมตะไคร้สูตรที่ 1 ซึ่งมีปริมาณตะไคร้ต่ำที่สุด คือ ร้อยละ 10 ซึ่งให้ความคุ้มค่าในการผลิต เชิงการค้ามากที่สุด

4.3.3 การวิเคราะห์คุณภาพทางประสาทสัมผัสของไอศกรีมขิง

ผลการวิเคราะห์คุณภาพทางประสาทสัมผัสของไอศกรีมขิง ด้วยวิธี 9 – point hedonic scale ด้านสี กลิ่นขิง รสหวาน รสเผ็ด เนื้อสัมผัส และความชอบรวม แสดงดังตาราง ที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 คะแนนความชอบเฉลี่ยการทดสอบคุณภาพทางประสาทสัมผัสของผลิตภัณฑ์ ไอศกรีมขิง

คุณลักษณะ	คะแนนความชอบ			
	สูตรที่ 1	สูตรที่ 2	สูตรที่ 3	สูตรที่ 4
สี	6.83 ^a	6.30 ^{ab}	5.77 ^{bc}	5.23 ^c
กลิ่นขิง	5.27 ^a	4.73 ^a	4.53 ^a	3.60 ^b
รสหวาน	4.70 ^a	4.33 ^{ab}	4.10 ^{ab}	3.60 ^b
รสเผ็ด	4.30 ^a	3.60 ^{ab}	3.30 ^b	1.87 ^c
เนื้อสัมผัส	6.27 ^a	5.80 ^a	5.57 ^{ab}	4.87 ^b
ความชอบรวม	5.43 ^a	4.77 ^{ab}	4.03 ^{bc}	3.27 ^c

หมายเหตุ: ^{a-c} หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สูตรที่ 1 ขิงร้อยละ 10   สูตรที่ 2 ขิงร้อยละ 20

สูตรที่ 3 ขิงร้อยละ 30   สูตรที่ 4 ขิงร้อยละ 40

ผลการทดสอบคุณภาพทางประสาทสัมผัสของผลิตภัณฑ์ไอศกรีมชিং ทางด้านคุณลักษณะด้านสีของไอศกรีมชিং พบว่าไอศกรีมชิงสูตรที่ 1 มีค่าคะแนนความชอบสูงที่สุด คือ 6.83 แต่ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับไอศกรีมชิงสูตรที่ 2 ซึ่งมีค่าคะแนนความชอบคือ 6.30 ส่วนไอศกรีมสูตรที่ 4 มีค่าคะแนนความชอบด้านสีต่ำที่สุดคือ 5.23 ซึ่งไม่มีแตกต่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับไอศกรีมชิงสูตรที่ 3 ซึ่งมีค่าคะแนนความชอบคือ 5.77

คุณลักษณะด้านกลิ่นชিং พบว่า ไอศกรีมชิงสูตรที่ 1 2 และ 3 มีค่าคะแนนความชอบสูงที่สุด คือ 5.27 4.73 และ 4.53 ตามลำดับ ส่วนไอศกรีมสูตรที่ 4 มีค่าคะแนนความชอบต่ำที่สุดคือ 3.60

คุณลักษณะด้านรสหวาน พบว่า ไอศกรีมชิงสูตรที่ 1 มีค่าคะแนนความชอบสูงที่สุด คือ 4.70 โดยไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับไอศกรีมชิงสูตรที่ 2 และ 3 ซึ่งมีค่าคะแนนความชอบ คือ 4.33 และ 4.10 ตามลำดับ ส่วนไอศกรีมชิงสูตรที่ 4 มีค่าคะแนนความชอบต่ำที่สุดคือ 3.60

คุณลักษณะด้านรสเฝื่อน พบว่า ไอศกรีมชิงสูตรที่ 1 มีค่าคะแนนความชอบสูงที่สุด คือ 4.30 โดยไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับไอศกรีมชิงสูตรที่ 2 รองลงมาคือสูตรที่ 3 มีคะแนนความชอบ คือ 3.30 ส่วนไอศกรีมชิงสูตรที่ 4 มีค่าคะแนนความชอบต่ำที่สุดคือ 1.87

คุณลักษณะด้านเนื้อสัมผัส พบว่า ไอศกรีมชิงสูตรที่ 1 และ 2 มีค่าคะแนนความชอบสูงที่สุด คือ 6.27 และ 5.80 ตามลำดับ โดยไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับไอศกรีมชิงสูตรที่ 3 ซึ่งมีค่าคะแนนความชอบ คือ 5.57 ส่วนไอศกรีมชิงสูตรที่ 4 มีค่าคะแนนความชอบต่ำที่สุดคือ 4.87 แต่อย่างไรก็ตามไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับไอศกรีมชิงสูตรที่ 3

คุณลักษณะความชอบโดยรวมของผลิตภัณฑ์ พบว่า ไอศกรีมชิงสูตรที่ 1 มีค่าคะแนนความชอบสูงที่สุด คือ 5.43 โดยไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับไอศกรีมสูตรที่ 2 ซึ่งมีค่าคะแนนความชอบ คือ 4.77 ส่วนไอศกรีมสูตรที่ 4 มีค่าคะแนนความชอบต่ำที่สุด คือ 3.27 แต่อย่างไรก็ตามไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับไอศกรีมชิงสูตรที่ 3 ที่มีคะแนนความชอบ คือ 4.03

จากคะแนนการทดสอบคุณภาพทางประสาทสัมผัสของไอศกรีมซิง พบว่า คุณลักษณะด้านสี กลิ่นซิง รสหวาน รสเผ็ด เนื้อสัมผัส และความชอบรวม ของไอศกรีมซิงสูตรที่ 1 มีค่าคะแนนความชอบสูงสุด จึงเป็นสูตรที่เหมาะสมจะนำมาผลิตไอศกรีมซิงมากที่สุด

4.4 การวิเคราะห์คุณภาพทางจุลชีววิทยาของไอศกรีมสมุนไพโร

การวิเคราะห์คุณภาพทางจุลชีววิทยาของไอศกรีมสมุนไพโร โดยการตรวจสอบหาปริมาณเชื้อจุลินทรีย์ทั้งหมด พบว่า ปริมาณจุลินทรีย์ทั้งหมดที่พบในผลิตภัณฑ์ไอศกรีมกระเจียบพุทราจีนและไอศกรีมตะไคร้ ตรวจพบน้อยกว่า 10 cfu/g ส่วนไอศกรีมซิงตรวจพบเชื้อจุลินทรีย์ทั้งหมด น้อยกว่า 2.5×10^2 cfu/g แสดงดังตารางที่ 4.10 จากประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับที่ 222 พ.ศ. 2544 เรื่อง ไอศกรีม อนุญาตให้ไอศกรีมมีแบคทีเรียได้ไม่เกิน 600,000 ในอาหาร 1 กรัม ซึ่งแสดงว่าไอศกรีมสมุนไพโรที่ผลิตได้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด สามารถบริโภคโดยไม่เป็นอันตราย

ตารางที่ 4.10 ปริมาณจุลินทรีย์ทั้งหมดที่พบในผลิตภัณฑ์ไอศกรีม

ไอศกรีม	ปริมาณจุลินทรีย์ทั้งหมดที่พบ (cfu/g)
กระเจียบพุทราจีน	< 10
ตะไคร้	< 10
ซิง	< 2.5×10^2

หมายเหตุ : cfu/g หมายถึง colony-forming unit ต่อตัวอย่างอาหาร 1 กรัม